

24.11.2017

Dnro 913/00.02.023.0230/2017

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Viite: ympäristöministeriön kommenttipyyntö, YM14/400/2017

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI JÄTELAIN MUUTTAMISESTA

Ympäristöministeriö on pyytänyt kommentteja hallituksen esitysluonnokseen laiksi jätelain muuttamisesta. Hallituksen esityksen jatkovalmistelussa yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoja sekä sidosyksiköitä koskevat säännösehdotukset on erotettu toissijaista jätehuoltoa ja sen kirjanpitovelvoitetta koskevasta säädösvalmistelusta.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) esittää muutetusta hallituksen esitysluonnoksesta lausuntonaan seuraavaa:

HSY pitää erittäin hyvänä valittua toimintatapaa, jossa toissijaista vastuuta koskeva säädösvalmistelu on siirretty jatkovalmisteluun ja erotettu kuntavastuun rajaamisesta. HSY kyseenalaistaa edelleen vastuunrajausten toteuttamisen tarkoituksenmukaisuuden, erityisesti ottaen huomioon tiedossa oleva uuden jätedirektiivin implementoinnin aiheuttama jätelain laaja muutos lähitulevaisuudessa. HSY esittää, että mahdollisesta vastuunrajauksesta säädettäisiin jätelain tulevan kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Perustelumuiotiossa on tuotu esiin käsittelyinfran avaamista koskeneessa selvityksessä esitetyt keskeiset johtopäätökset. Asianajaja Mika Pohjonen esitti selvityksessään yhtenä keinona kuntien jätelaitosten velvoittamisen ylimääräisen kapasiteetin myyntiin. Perustelumuiotiossa on todettu lyhyesti ehdotuksen tarpeettomasti monimutkaistavan sääntelyä. HSY pyytää lisäämään ja täsmentämään esityksen perusteita tältä osin.

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Ehdotuksen mukaan kunnan vastuulta poistuisi sosiaali- ja terveystoiminnassa ja koulutustoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte sekä julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä muu yhdyskuntajäte. Kunnan vastuulla säilyisi asumisessa syntyvä jäte ja kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnalla tarkoitettaisiin perustelujen mukaan soveltuvin osin, mitä kuntalain 6 §:n 2 momentissa säädetään kunnan toiminnasta. Kyseisen lainkohdan perusteella kunnan toiminnaksi katsotaan kunnan ja kuntakonsernin toiminta sekä kunnan osallistuminen kuntien yhteistoimintaan. Kunnan toimintaan lukeutuvat lisäksi kuntien yhdessä omistamat yhteisöt, joissa kunta käyttää yhdessä muiden kuntien kanssa määräysvaltaa.

HSY ei pidä ehdotettua kuntavastuun rajausta perusteltuna vaan katsoo, että jätelain 32 § tulisi säilyttää nykyisellään. Kuntien oman hallinto- ja palvelutoiminnan jääminen kunnan vastuulle on erittäin perusteltua. HSY pitää hyvänä, että perusteluissa on täsmennetty kunnan toiminnan käsitettä, todeten sen tarkoittavan kunnan ja kuntakonsernin toimintaa. Esimerkiksi Helsingin kaupunkikonserniin kuuluu useita kymmeniä tytä-, osakkuus- ja yhteisyhteisöjä. HSY esittää lainkohdan perusteluja täsmennettäväksi vielä selventämällä, että kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte kuuluu kunnan vastuulle, riippumatta siitä, että mikä yksittäisen toimipaikan omistussuhde kuntaan kulloinkin on.

145 a § Sidos- ja hankintayksiköitä koskevat erityiset säännökset

HSY pitää myönteisenä jätehuollon omasta ulosmyyntirajasta säätämistä hankintalaista poiketen. Hankintalaista poikkeava ulosmyyntiraja on välttämätön jätehuollon toimivuuden turvaamiseksi. HSY kuitenkin toteaa, että pysyväksi ulosmyyntirajaksi tulisi säätää vähintään 15 prosentin ulosmyynti ilman euromääristä rajaa.

HSY huomauttaa, että lakiesityksen vaikutusarviossa ei ole kovin hyvin arvioitu sitä, että millä tavoin kuntien jätelaitosten markkinaehtoisien toiminnan rajaaminen tulee heikentämään yksityisten jätehuoltoalan yritysten toimintaedellytyksiä. Vaikutusarviossa on todettu, että markkinaehtoisien ulosmyynnin liian tiukka rajaaminen voisi heikentää kunnan mahdollisuuksia tarjota TSV-palveluita. HSY:n näkemyksen mukaan arvio pitää paikkaansa, mutta se on puutteellinen. Arviota tulisi täsmentää huomiolla siitä, että markkinaehtoisien ulosmyynnin liian tiukka rajaaminen rajoittaa kunnan mahdollisuuksia tuottaa erityisesti yksityisille ympäristöalan yrityksille niiden olennaisesti tarvitsemia jätteenkäsittelypalveluja. Kuten Mika Pohjosen asiantuntijaselvityksessä todetaan, suurin osa valtakuntaan rakennetusta jätteenkäsittelykapasiteetista ja -infrastruktuurista on kuntien investointeina toteutettuja jätteenkäsittelylaitoksia, kunnan vastuulla olevan jätteen käsittelyä varten. Yksityiset jätehuoltoalan yritykset hankkivat merkittävän määrän tarvitsemistaan jätteenkäsittelypalveluista kuntien jätelaitoksilta ostamalla käsittelylaitosten ylimääräistä käsittelykapasiteettia. Markkinaehtoisien toiminnan rajaaminen voi johtaa koko jätehuoltojärjestelmän vakaviin toimintahäiriöihin. Lisäksi markkinaehtoisien toiminnan rajaaminen vaarantaa kiertotalouden tavoitteiden saavuttamista heikentämällä yksityisen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön edellytyksiä esimerkiksi eri puolille maata kehittymässä olevissa ekoteollisissa keskittymissä.

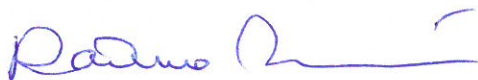
Voimaantulo

Laki on ehdotettu tulemaan voimaan 1.1.2019. Jätteenkuljetusurakkasopimuksille on ehdotettu kolmen vuoden siirtymäaika, jotta kuntien jätelaitosten julkiset hankinnat voitaisiin tehdä asianmukaisesti kilpailua edistävällä porrastetulla aikataululla.

HSY toteaa, että lain voimaantulon siirtäminen vuodella on perusteltua, jotta kuntavastuun ulkopuolelle jäävät julkiset toimijat ehtivät kilpailuttaa jätehuoltopalvelunsa. Kolmen vuoden siirtymäaika jätteenkuljetusurakoille on sen sijaan kestoaltaan riittämätön, koska säännös muuttaa takautuvasti esimerkiksi HSY:n alueella käytössä olevia viisi vuotisia jätteenkuljetusurakkasopimuksia. HSY huomauttaa lisäksi, että urakkasopimuksille annettava kolmen vuoden siirtymäaika muodostaa erityisesti julkisille jätteenhaltijoille haastavan tilanteen, koska porrastetusti tapahtuva kiinteistöjen poistu

minen kuntaurakoista ei mahdollista julkiselle jätteenhaltijalle mahdollisuutta kilpailuttaa omia kiinteistökokonaisuuksiaan kerrallaan. Perusteluissa todetaan, että lain voimaantulon jälkeen tehtävien kuljetussopimusten osalta noudatettaisiin heti uusia säännöksiä. Vaiheittaisen voimaantulon aiheuttamien lisähaasteiden minimoimiseksi HSY esittää, että nykyisiä jätteenkuljetusurakkasopimuksia tulisi voida jatkaa viisi vuotta lain voimaantulosta ja että kuntavastuulta poistuminen tapahtuisi tällöin kerralla. Pidentetty siirtymäaika olisi perusteltua myös erityisesti pienten jätteenkuljetusyritysten kannalta, joiden asemaa nyt ehdotettu muutos tulee heikentämään, kunnan kilpailuttamien kuljetusurakoiden vähentyessä toimialueella.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Raimo Inkinen
toimitusjohtaja

Tiedoksi HSY:n kirjaamo